

Overweging 14 mei 2017 de werken van Jezus doen

Lezingen: Deuteronomium 6, 20-25; 1Petrus 2, 1-10; Johannes 14, 1-14.

Waarom doen we de dingen die we doen? In het algemeen, denk ik toch, doen we dingen waarvan we verwachten dat zij ons en anderen goed doen en gelukkiger maken. Dat lijkt zeer voor de hand te liggen. Maar we weten van onszelf ook wel dat we dingen doen die niet goed voor ons zijn, maar die aan een bepaalde behoefte tegemoet komen. Misschien eten we soms teveel, of verkeerd, omdat het zo lekker is. Of gaan we met de verkeerde mensen om, omdat dat spannend is. Sommigen doen dingen die echt niet door de beugel kunnen om een innerlijke drang te bevredigen.

De dingen die we doen waarvan we weten zij niet goed zijn, voor onszelf en/of voor anderen, maken onze onvrijheid uit, maar behoren niettemin tot onze verantwoordelijkheid. We kunnen ons niet verschuilen achter onze behoeften en verlangens. Daarom hanteren we voor onszelf ook regels; om ons vrij te houden van zaken die niet goed voor ons zijn. Juist door die regels die we ons stellen, herwinnen we zeggenschap over onszelf. Herwinnen we onze vrijheid, waar we anders slaaf zouden zijn van onze begeerten. Regels, geboden, principes zijn de hulpmiddelen die ons als ons skelet in staat stellen ons vrij te bewegen. Zij helpen ons goed te leven, daar waar goedheid en liefde niet vanzelfsprekend uit ons voortkomen.

Vrijheid is een groot goed, maar er kan maar vrijheid voor allen zijn wanneer allen zich aan bepaalde regels houden. Alleen zo kunnen we goed en gelukkig met elkaar samenleven.

Binnen dit kader zou ik naar de lezingen van vandaag willen kijken.

Wanneer een kind van Joodse afkomst aan zijn ouders vraagt wat de betekenis is van de geboden en waarom zij naar de synagoge gaan op sjabbat, krijgt hij het verhaal van de uittocht te horen. En dan niet als een verhaal over anderen in een ver verleden, maar als een persoonlijk verhaal in de wij-vorm. Elke nieuwe generatie moet dit verhaal opnieuw horen om het leren zien als hun verhaal. Om zich te kunnen identificeren met het door God bevrijde volk.

De schrijver van het deel van Deuteronomium dat we lazen, lijkt dat ook te bedoelen. Hij zegt tegen zijn geloofsgenoten: "als je kinderen dat vragen, dan moet je hun antwoorden: 'WIJ waren slaven in Egypte, maar de Heer heeft ons bevrijd en naar het door Hem beloofde land gevoerd. Daarom leven we naar de geboden die Hij ons heeft gegeven, opdat we gelukkig zijn en leven' ".

Zij zeggen niet ZIJ, maar WIJ zijn bevrijd. En daarmee zeggen zij: "het is ons verhaal en daarom leven we naar de geboden en vieren sjabbat". Heilsgeschiedenis, God die zijn volk uit gevangenschap leidt, en mensengeschiedenis, Israëlitische slaven die aan slavernij ontsnappen en zich tot een volk ontwikkelen, vallen samen. En wanneer je je deel weet van dit volk is die bevrijdende geschiedenis ook jouw geschiedenis.

Een beetje vergelijkbaar met het gevoel van 'wij hebben gewonnen', wanneer elf in het oranje geklede mensen vaker gescoord hebben dan de anderen.

Voor ons lijken die vragen 'waarom ga je eigenlijk naar de kerk?' of 'waarom geloof je eigenlijk?' een stuk lastiger. Het godsvolk Israël zal zich nooit identificeren met God, maar altijd met het volk zoals dat in relatie tot God in de Schriften aan de orde is. Zo zou het voor ons makkelijker zijn wanneer we ons in het verhaal van het evangelie alleen zouden identificeren met de leerlingen, met de blinde, de lamme en de weduwe enzovoorts. Kortom met al die mensen aan wie heil geschiedt en de mensen die als

leerlingen tot dienst en verkondiging in de wereld worden geroepen. Tegelijk nodigt het verhaal, zo ook in het evangelie van vandaag, ons uit om ons met Jezus te identificeren. "Als jullie in Mij geloven zullen jullie grotere werken verrichten" zegt Jezus. Tegelijk wordt theologisch de nadruk gelegd op het eenmalige en unieke van Jezus. De geschiedenis van de theologie en daarmee onze geloofsopvoeding hebben Jezus op afstand geplaatst, dichter bij God, een in wezen met God zelfs. Daarmee is de menswording eerder instrumenteel, gericht op onze verzoening, dan existentieel, herstel van de schepping in ons.

Dat niet alleen Jezus, maar ook wij die in Hem verlost zijn, teken en instrument van heil voor de wereld mogen zijn, wordt ons niet onmiddellijk verhalenderwijs duidelijk. Dit moeten we ons gaandeweg, gelovenderwijze, eigen maken. Als een ontwikkeling naar gelovige volwassenheid. De evangelieverhalen over het heil dat aan mensen geschiedt, duiden dan momenten en omstandigheden in ons eigen bestaan aan waarin dat heil ook aan ons geschieden kan. We kennen immers allemaal momenten van verlamming, dorheid en blindheid. We weten ook wat het betekent om daaruit bevrijd te worden. We willen erover vertellen en anderen erin laten delen.

Je kunt het bevrijdende verhaal van geloof alleen maar geloofwaardig doorvertellen wanneer het een werkelijkheid voor je is. Wanneer het concrete geloofservaring is.

De bevrijding in exodus, de verlossing in Christus Jezus beogen hetzelfde. Dat we van slaven vrije mensen worden. Van onderhorigen aan de machten tot volk van God. Dat is geen vrijbrief, maar een verbond waar een bepaald gedrag bij hoort.

De belofte die aan het godsvolk in Deuteronomium gegeven wordt is helder. "Daarom heeft onze God ons gezegd de geboden te volbrengen. Dan zullen we gelukkig zijn en leven in het land". Dit is niet een poging om het juk van farao in te wisselen voor het juk van de wet. Het is de weg naar goed leven wijzen. Om volk van God te kunnen blijven. Het is goed om te beseffen dat het niet om individuele uitverkiezing en persoonlijke heiliging gaat. Volk van God zijn is een gemeenschappelijke identiteit waar ieder aan bijdraagt.

De Petrusbrief duidt het aan door te zeggen dat we ons als levende bouwstenen moeten laten samenvoegen tot een geestelijk bouwwerk. Volk van God zijn is een geestelijke werkelijkheid. Met andere woorden het gaat niet om etniciteit, niet om afkomst, niet om positie en nationaliteit. Ieder die bereid is zich in de geest te laten opbouwen tot dit volk is lid van dit volk. Wie dat niet doet stelt zich erbuiten. Hierbij is het beloofde land niet zozeer een concreet land, maar een kwaliteit van samenleven van mens en God, een beoogde werkelijkheid, waardoor elk land beloofd land is en kan zijn.

De Petrusbrief geeft ons een aantal ethische aanwijzingen die bij dit volksgenootschap horen. Geen bedrog, geen afgunst en kwaadsprekerij, eerlijkheid en goed geestelijk voedsel. Ook in brieven van Paulus komen we dergelijke aanwijzingen tegen die hij betreft op de daadwerkelijke levensvernieuwing van de nieuwe mens die in Christus herboren is. Daarin, in die nieuwe mens, ontplooiën we de bedoeling van ons mens-zijn. Op de vraag van Tomas in het Johannesevangelie hoe we daar dan komen, wijst Jezus op zichzelf. Hij zegt daar: "ik ben de weg, de waarheid en het leven". Met andere woorden, Hij is de methode, de kennis en het doel. Eigenlijk is het een korte samenvatting van wat de wet, de Thora, is. De Thora is richtingwijzer, kennis omtrent het juiste leven en, bij de vervulling ervan, dat leven zelf. Wanneer we ons op Hem oriënteren en ons naar Hem richten, en ernaar leven, komen we uit bij het ware leven. Dat is de plaats die Hij voor ons heeft bereid.

In de tekst staat ook nog dat Jezus zegt dat wie in Hem gelooft de werken doet die Hij ook doet, en zelfs nog grotere. Hoe mogen we dat verstaan?

Gaan we nog spectaculairdere wonderen verrichten? Genezen door handoplegging en een enkel woord? Ik denk niet dat we het daarin moeten zoeken. Jezus verricht de werken van de Vader. Hij vervult de Thora en leeft het Verbond. En dat is ook waartoe het godsvolk geroepen is. In die Gods Woord vervullende gemeenschap wordt het woord van God gedaan. Daar is verbondenheid en respect. Daar wordt recht gedaan aan mensen. Daar wordt de Naam van de Eeuwige geheiligd. Geen mensenkind geschonden. Daar wordt geleefd! Het zal dus wel degelijk een spectaculaire werkelijkheid zijn wanneer we in waarheid de weg van het leven gaan. Amen